

به نام خدا

خبرنامه محیط زیست (۳)

فهرست مطالب

- ۱..... مقدمه
- ۲..... جلسه فراکسیون محیط زیست درباره وضعیت پارک ملی دریاچه ارومیه
- ۴..... در برنامه پنجم تمام جرائم زیست‌محیطی به صندوق ملی محیط زیست واریز می‌شود
- ۴..... برگزاری مراسم افتتاحیه چهارمین نشست وزرای محیط زیست کشورهای اسلامی عضو «آیسیکو»
- ۵..... اولین کارگاه آموزشی رسانه و محیط زیست برگزار شد
- ۶..... افزایش بیش از حد شمار آهو در شیراحمد
- ۶..... پروژه‌هایی که ارزیابی زیست‌محیطی ندارند، متوقف می‌شوند
- ۸..... واگذاری ۱۸ درصد از مناطق گردشگری به سرمایه‌گذاران
- ۱۰..... دکتر کهرم: به جای انتقال مرجان‌ها، آلودگی خلیج فارس را چاره کنید
- ۱۱..... درخواست جمعی از استادان دانشگاه‌ها برای ایجاد وزارت منابع طبیعی و محیط زیست
- ۱۵..... واگذاری مدیریت ۱۰ هزار هکتار از عرصه تالاب هامون به بخش خصوصی
- ۱۸..... منابع و مآخذ

کد موضوعی: ۲۵۰

شماره مسلسل: ۱۰۴۴۷

دفتر: مطالعات زیربنایی

آبان‌ماه ۱۳۸۹

خبرنامه محیط زیست (۳)

مقدمه

پرداختن به مقوله محیط زیست یک وظیفه انسانی، شرعی و قانونی است که هر شهروند ایرانی در قبال آن مسئولیت دارد، لکن تنزل ۱۱ پله ای ایران در شاخص جهانی عملکرد زیست محیطی در سال ۲۰۱۰ میلادی و کسب رتبه ۷۸، حاکی از وضعیت اسفبار زیست محیطی کشور و به عبارت بهتر بی توجهی طبقه های مختلف جامعه مخصوصاً مسئولین و متولیان حفاظت از محیط زیست کشور است. اگر روند فعلی تخریب محیط زیست کشور ادامه یابد بدون تردید دیگر چیزی به نام طبیعت و محیط زیست سالم برای نسل های آینده باقی نخواهد ماند و برای نسل فعلی نیز جز تهدید سلامت و زندگی افراد، ارمغانی دربر نخواهد داشت. بنابراین وظیفه مسئولین و مدیران این حوزه است که ضمن تأکید بر حفاظت پایدار از محیط زیست کشور، جایگاه ویژه صیانت از محیط زیست را در زندگی هر فرد ایرانی ترسیم کنند.

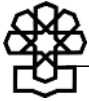
خبرنامه پیش رو حاوی اخبار و مطالبی از جمله جلسات فراکسیون محیط زیست مجلس با محوریت بررسی وضعیت پارک ملی دریاچه ارومیه، واریز جرائم زیست محیطی به صندوق ملی محیط زیست در برنامه پنجم، برگزاری مراسم افتتاحیه چهارمین نشست وزرای محیط زیست کشورهای اسلامی عضو سازمان آیسسکو، برپایی اولین کارگاه آموزشی رسانه و محیط زیست و...، همایش ها و نمایشگاه های زیست محیطی ماه های

اکتبر، نوامبر و دسامبر سال ۲۰۱۰ در کشورهای مختلف جهان است.

جلسه فراکسیون محیط زیست درباره وضعیت پارک ملی دریاچه ارومیه

فراکسیون محیط زیست و توسعه پایدار مجلس شورای اسلامی با حضور جمعی از نمایندگان شهر ارومیه، قائم مقام و معاونت های محیط طبیعی و تنوع زیستی و دریایی سازمان حفاظت محیط زیست، ریاست سازمان شیلات، رئیس مؤسسه تحقیقات شیلات ایران، رئیس پژوهشکده آرتمیا، رئیس انجمن بوم شناختی، اساتید دانشگاهی، کارشناس مرکز پژوهش های مجلس و دوستداران محیط زیست در محل فراکسیون محیط زیست و توسعه پایدار مجلس شورای اسلامی جهت بررسی بحران خشکی پارک ملی دریاچه ارومیه تشکیل جلسه داد.

در ابتدای این جلسه، محمدرضا تابش ریاست فراکسیون محیط زیست و توسعه پایدار ضمن تأکید بر ارزشمندی و حفظ این اکوسیستم اظهار داشت که این پارک ملی با مساحت ۵۷۰۴۷۳ هکتار بزرگترین دریاچه ایران و بیستمین دریاچه جهان است، اما متأسفانه این زیست بوم بسیار بارز در سال های اخیر با مشکلاتی مواجه شده است که حیات آن را به شدت در معرض خطر قرار داده است، به طوری که روند جدی کاهش حجم آب پارک ملی دریاچه ارومیه باعث شده است که کلیه ویژگی های زیستی خود را از دست دهد و در فاصله دو دهه گذشته بیش از یک سوم از مساحت این زیست بوم کاهش یابد. رئیس فراکسیون محیط زیست مجلس همچنین افزود: وضعیت فعلی این دریاچه نشان می دهد که عدم مدیریت صحیح منابع آب مهمترین دلیل در رسیدن سطح آب این دریاچه به ۱۹/۲ میلیارد مترمکعب می باشد و با احتساب ۹۲

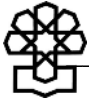

درصد مصرف و بازدهی ۳۰ درصدی در بخش کشاورزی مشاهده می‌کنیم که در حدود ۳۶/۱۲ میلیارد مترمکعب از آب ورودی به حوضه در بخش کشاورزی به مصرف می‌رسد و هر سال بر میزان تولیدات کشاورزی این استان افزوده می‌شود. بنابراین باید مسئولان ذیربط مشخص کنند که چه اهدافی را دنبال می‌کنند؟ و آیا افزایش میزان تولیدات کشاورزی از حفظ و احیای اکوسیستم پارک ملی دریاچه ارومیه ارجحیت بیشتری دارد؟

تابش در ادامه افزود: درحال حاضر در بخش‌های زیادی از این دریاچه به دلیل کاهش سطح آب گنبد‌های نمکی ریز و درشتی در فواصل بسیار نزدیک پدیدار گشته و ادامه این روند طی مدت کوتاهی تهدیداتی همچون طوفان نمکی، خروج حیات وحش، مهاجرت ساکنین، تبعات اجتماعی و اقتصادی و... را در پی خواهد داشت. نماینده مردم اردکان همچنین گفت: مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به وضعیت بحرانی تالاب‌ها و دریاچه‌های در معرض خطر موادی را در کمیسیون تلفیق به تصویب رسانده است، تا با جلوگیری از بهره‌برداری‌های صنعتی و معدنی از تالاب‌های داخلی و مدیریت یکپارچه بتوان به توسعه پایدار دست یافت، لکن باید اذعان داشت که تنها با تصویب قوانین نمی‌توان به این هدف دست یافت؛ چراکه ما در برنامه چهارم توسعه نیز اهدافی مانند حفظ و احیای زیست‌بوم‌های حساس را دنبال کردیم، لکن متأسفانه امروز به دلیل کم‌توجهی مسئولین با چنین مخاطراتی مواجه شده‌ایم.^۱

۱. دبیر فراکسیون محیط زیست و توسعه پایدار مجلس شورای اسلامی.

در برنامه پنجم تمام جرائم زیست‌محیطی به صندوق ملی محیط زیست واریز می‌شود سخنگوی فراکسیون محیط زیست در پاسخ به اینکه مبلغ جرائم زیست‌محیطی صنایع آلاینده چه مقدار بوده و چگونه هزینه شده است، گفت: به دلیل اینکه این جرائم به خزانه دولت واریز می‌شود، ممکن است در جای دیگری هزینه شود، آمارى در این باره وجود ندارد که چه مقدار از این جرائم صرف اقدامات محیط زیستی می‌شود. او به صندوق ملی محیط زیست اشاره کرد و گفت: تاکنون قانون ضابطه‌مندی در این باره وجود نداشته است، اما با تأسیس این صندوق در برنامه پنجم تمام این جرائم هدفمند شده و به این صندوق واریز خواهد شد. محسنی در پاسخ به اینکه آیا سازمان جنگل‌ها هم در این صندوق سهیم است، گفت: این صندوق زیر نظر سازمان حفاظت محیط زیست است و این سازمان هزینه‌های این صندوق را در راستای احیای محیط زیست مصرف خواهد کرد.^۱

برگزاری مراسم افتتاحیه چهارمین نشست وزرای محیط زیست کشورهای اسلامی عضو «آی‌سسکو»

مراسم افتتاحیه چهارمین نشست وزرای محیط زیست کشورهای اسلامی ۱۳ مهرماه در محل کاخ ریاست جمهوری تونس با حضور ۵۰ وزیر مدعو، دبیر کل آی‌سسکو و زین‌العابدین بن علی رئیس‌جمهور تونس و جمع کثیری از مقامات کشور میزبان برگزار شد. در این مراسم دبیر کل سازمان آی‌سسکو ضمن ارائه گزارش مبسوطی از روند برگزاری سه نشست قبلی وزرا به چگونگی تهیه برنامه عمل همکاری‌های

1. www.greenpress.ir

زیست محیطی کشورهای اسلامی اشاره و از اقدامات کشور تونس برای برگزاری اجلاس تشکر کرد. در ادامه وزیر محیط زیست و هواشناسی عربستان سعودی که ریاست دفتر اجرایی محیط زیست کشورهای اسلامی را عهده‌دار است، نیز گزارشی از اقدامات این دفتر برای تهیه برنامه عمل همکاری‌های زیست محیطی کشورهای اسلامی ارائه داد و در پایان رئیس‌جمهور کشور تونس با ارائه گزارشی از وضعیت زیست محیطی کشورش و اقدامات انجام شده از سوی دولت تونس با اشاره به اهمیت توجه به مسائل زیست محیطی دنیای اسلام به موضوع تغییر آب‌وهوا و کنفرانسی که قرار است در مکزیک اواسط آذرماه سال جاری برگزار شود پرداخت و نتیجه این اجلاس را با اهمیت خواند.

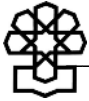
لازم به ذکر است مهندس محمدی‌زاده معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به‌همراه هیئت اعزامی کشورمان در مراسم افتتاحیه این اجلاس شرکت کردند.^۱

اولین کارگاه آموزشی رسانه و محیط زیست برگزار شد

مدیر کل روابط عمومی و امور رسانه‌های سازمان حفاظت محیط زیست و دبیر نخستین جشنواره رسانه و محیط زیست گفت: اولین کارگاه آموزشی رسانه و محیط زیست برای خبرنگاران این حوزه برگزار شد.

نورالله مرادی از برگزاری سلسله کارگاه‌های آموزشی مرتبط با رسانه و محیط زیست تا پیش از برگزاری جشنواره خبر داد و افزود: اولین کارگاه آموزشی ۲۵ مهرماه در محل سالن سرو سازمان حفاظت محیط زیست برپا شد. وی گفت: دکتر محمدعلی

1. www.aryannews.com

حکیم‌آرا و دکتر اسماعیل میرفرخایی مدرسان اولین کارگاه آموزشی بودند.^۱

افزایش بیش از حد شمار آهو در شیراحمد

معاون محیط طبیعی استان خراسان رضوی گفت: «ما با افزایش شمار آهو در این زیستگاه روبرو هستیم. به همین خاطر با هماهنگی سازمان محیط زیست، مقرر شد شماری از جمعیت آهو در این زیستگاه به زیستگاه‌های دیگر استان انتقال یابند».

علی تقی‌پور خاطر نشان کرد: «تنها مجوزی که درحال حاضر به‌دست ما رسیده انتقال آهو از این زیستگاه به زیستگاه‌هایی در داخل استان است و نه خارج استان. «به گفته مقامات محلی افزایش جمعیت آهو در این زیستگاه باعث فقر پوشش گیاهی آن شده است. زیستگاه شیراحمد هم‌اکنون بیش از ۳۰۰۰ رأس آهو را در خود جای داده است. در استان خراسان رضوی، علاوه بر این زیستگاه، مناطق رئیسی، هلالی، هنگام، افتخاری، پروند و جنگل خواجه نیز زیستگاه آهو به‌شمار می‌آیند.^۲

شمار آهو در زیستگاه شیراحمد به‌قدری افزایش یافته که قرار است ۴۰۰ رأس آهو از این زیستگاه به زیستگاه‌های یوز انتقال یابند. این درحالی است که در جریان سیل اردیبهشت‌ماه امسال نیز حدود ۳۵۰ رأس آهو در این زیستگاه تلف شده‌اند.^۳

پروژه‌هایی که ارزیابی زیست‌محیطی ندارند، متوقف می‌شوند

رئیس سازمان جنگل‌ها در نخستین نشست خبری خود با نمایندگان رسانه‌ها گفت: با

1. Ibid.

2. Ibid.

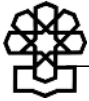
3. www.iren.ir

توجه به تعهد و تعصبی که به منابع طبیعی کشور دارم، در جمیع جهات پاسدار منابع طبیعی کشور خواهم بود. این مقام عالی سازمان جنگل‌ها همچنین درباره جنگل ابر افزود: مدیریت جنگل ابر به سازمان محیط زیست واگذار شده و ارزیابی‌های زیست‌محیطی در این خصوص هنوز به اتمام نرسیده و در عین حال نیز پروژه متوقف شده است.

وی ادامه داد: چنانچه ارزیابی‌های زیست‌محیطی هم بر جاده‌سازی صحه بگذارد، باز باید این ارزیابی‌ها و تصمیم‌های مربوط به آن با دقت بیشتری صورت پذیرد. سلاجقه همچنین درباره تأثیر هدفمندی یارانه‌ها بر فعالیت‌های سازمان جنگل‌ها گفت: در این خصوص کارگروهی در سازمان تشکیل شده و معتقدیم که در این جراحی اقتصادی کشور، منابع طبیعی اولین جایی است که فعالیت‌های آن دستخوش تغییر خواهد شد. وی در توضیح این تغییر ادامه داد: با بالا رفتن قیمت سوخت، تقاضا برای استفاده از چوب‌های درختان جنگلی برای سوخت نیز افزایش خواهد یافت که در این باره باید تمهیداتی اندیشیده شود که این امر با کمترین خسارت انجام شود.

رئیس سازمان جنگل‌ها همچنین درباره فعالیت‌های آبخیزداری خاطرنشان کرد: آبخیزداری تنها کار ساده‌ای نیست، بلکه به معنای مدیریت جامع حوزه آبخیز است که در آن همه جاذبه‌ها و محدودیت‌ها و نیز آب و خاک، هوا و گیاه لحاظ می‌شود. وی بهره‌بردار را عامل پنجم در آبخیزداری دانست و خاطرنشان کرد: این عامل پنجم که می‌تواند مردم، نهادها و یا سازمان‌ها باشند، نیازمند ایجاد یک ارتباط منطقی و علمی میان این پنج عامل است، این درحالی است که عمدتاً عامل بهره‌بردار در این خصوص ندیده گرفته می‌شود. سلاجقه در ادامه با بیان اینکه تاکنون ما خود را با سازمان‌ها

درگیر کردیم، اظهار داشت: این درحالی است که از این پس این سازمان‌ها باید به سراغ ما بیایند و ما برای آنها درخصوص منابع طبیعی و اراضی ملی تعیین تکلیف می‌کنیم. وی تصریح کرد که در این خصوص خواستار ارائه آمایش ۲۰ ساله سرزمین ازسوی سازمان‌های توسعه‌ای شد تا ارزیابی‌های زیست‌محیطی درباره آنها انجام شود.

معاون وزیر جهاد کشاورزی در ادامه با بیان اینکه هرکس می‌خواهد وارد اراضی طبیعی شود، باید قانونمند وارد شود، تصریح کرد: نمی‌پذیریم که هرکسی و هرجا که بخواهد وارد اراضی ملی شود. ما با توسعه مخالف نیستیم، بلکه در پی توسعه‌ای هستیم که منابع طبیعی را به نحو مطلوب حفظ کند.

سلاجقه اظهار داشت: رئیس‌جمهور و معاون اول ایشان در سال جاری خواستار کاشت ۵۰۰ میلیون اصله نهال در کشور شدند که در این خصوص از استان‌ها خواسته شده است تا توانمندی‌ها و نیازمندی‌های خود را در این خصوص بررسی و اعلام کنند تا بتوانیم در پایان سال نسبت به تحقق این امر اقدام کنیم.^۱

واگذاری ۱۸ درصد از مناطق گردشگری به سرمایه‌گذاران

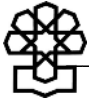
حسین فاضلی معاون سرمایه‌گذاری سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در گفتگو اظهار داشت که درحال حاضر حدود ۱ هزار و ۱۳۰ منطقه نمونه گردشگری به تصویب دولت رسیده است که ۲۰۴ مورد از آنها به افراد سرمایه‌گذار واگذار شده است.

با اشاره به اینکه فاز ابتدایی بخشی از این مناطق نمونه که به سرمایه‌گذار واگذار شده به بهره‌برداری رسیده است، افزود: علاوه بر مناطقی که به سرمایه‌گذاران واگذار شده، تعدادی از مناطق نمونه گردشگری توسط ادارات کل میراث فرهنگی و گردشگری در استان‌ها در دست بهره‌برداری است که در مجموع می‌توان گفت عملیات ۲۶۱ منطقه نمونه گردشگری در حال اجراست. از جمله مناطق نمونه در سطح کشور می‌توان به ماسوله، گیسوم، آب‌گرم لاریجان، کلاردشت، میانکاله، چمخاله، سفیدتمشک، مند، دلوار، سد رئیسعلی دلواری، ارژن، بختگان، مارگون و... اشاره کرد. مناطق نمونه گردشگری به محدوده‌ای جغرافیایی اطلاق می‌شود که در این محدوده یک یا چند و یا مجموعه‌ای از جاذبه‌های تاریخی، طبیعی و فرهنگی وجود دارد که وجود آنها انگیزه‌ای برای سفر و اقامت گردشگران خواهد بود. با توجه به عرصه مورد نیاز برای احداث تأسیسات گردشگری اعم از اقامتی و پذیرایی و زیرساخت‌های مورد نیاز در این محدوده جغرافیایی به حسب ظرفیت و مساحت عرصه در ۴ سطح محلی (با حداقل ۳۰ هکتار)، استانی (حداقل ۵۰ هکتار)، ملی (حداقل ۱۰۰ هکتار) و بین‌المللی (حداقل ۳۰۰ هکتار) سطح‌بندی می‌شود. لکن سطح‌بندی نهایی آن براساس شاخص‌های مربوط، با توجه به سطح خدمات و سرمایه‌گذاری انجام یافته توسط سازمان مشخص می‌شود.

برای تعیین محدوده جغرافیایی و تهیه نقشه منطقه با در نظر گرفتن مجموعه‌ای از عوامل که برای انتخاب منطقه به‌عنوان نمونه گردشگری تأثیرگذار بوده است، نیاز به انجام مطالعات پایه و تفصیلی است.

براساس نتایج مطالعات پایه، مناطق نمونه گردشگری به‌عنوان یک فرصت

سرمایه‌گذاری قابل عرضه برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی خواهد بود. انجام مطالعات پایه و ایجاد زیرساخت‌های اصلی قبل از محدوده جغرافیایی این مناطق به‌عهد دولت است و مطالعات جامع و تفصیلی به‌عهد سرمایه‌گذار است. سرمایه‌گذاران پس از اخذ موافقت اصولی اولیه و سپس جواز تأسیس مناطق نمونه از سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۶ ماه فرصت دارند تا نسبت به انجام مطالعات جامع و تفصیلی منطقه اقدام کنند. در هر مرحله بعد از تصویب مطالعات و نظارت فنی سازمان و حمایت همه دستگاه‌های مرتبط از طریق کارگروه گردشگری و شورای راهبری منطقه اقدامات مطالعاتی و اجرایی خود را اعمال می‌کنند. در مناطق نمونه گردشگری با حفظ قوانین و مقررات محیط زیست و مناطق طبیعی و سازگار با محیط براساس مطالعات مصوب می‌توان انواع موضوعات و تأسیسات گردشگری و خدمات وابسته ایجاد کرد مثل گردشگری طبیعی دریایی، گردشگری درمان و سلامت و یا هتل، مجتمع‌های اقامتی و پذیرایی، تفریحی، علمی و آموزشی مرتبط دهکده‌ها و بازارچه‌های صنایع دستی و هنرهای بومی و سنتی و... محدوده سرمایه‌گذاری آن از جذب سرمایه‌های کوچک محلی با سرمایه‌های بزرگ ملی و بین‌المللی خواهد بود لذا مهمترین ویژگی آن هدایت و مدیریت سرمایه‌ها و سرمایه‌گذاری در منطقه خواهد بود.^۱

دکتر کهرم: به‌جای انتقال مرجان‌ها، آلودگی خلیج فارس را چاره کنید

دکتر اسماعیل کهرم مدافع محیط زیست در نشست خبری اظهار داشت که ما در

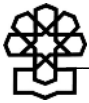

حدود ۷۳ نوع مرجان در ایران داریم که همه این مرجان‌ها در درجه اول به آلودگی آب واکنش نشان می‌دهند و در درجات بعدی گرمایش آب‌ها بیشترین خسارات را به مرجان‌ها وارد می‌آورد. ضمن آنکه مرجان‌ها در آب‌های کدر هم نمی‌توانند رشد پیدا کنند. وی ادامه داد: هرچند که کشتندها در خلیج فارس از بین رفته‌اند، اما این کشتندها به مرجان‌ها ضرر خود را زده‌اند و تأثیر خود را نیز گذاشته‌اند. کهرم افزود: درس اول در محیط زیست این است که: وقتی قرار است گونه‌ای را به جایی منتقل کنند ابتدا علم ارزیابی زیست‌محیطی انجام شود و مکان‌یابی صورت گیرد. این کار برای این باید صورت گیرد که مشخص شود که مکان جدید پذیرای عضو جدید است یا خیر. این مرجان‌ها هم باید به جایی برده شوند که مرجانی در آنجا وجود داشته باشند. یعنی جایی باشد که قابلیت پذیرش مرجان را داشته باشند. هرچند در ابتدا این سؤال پیش می‌آید که اصلاً چرا باید مرجان‌ها منتقل شوند؟ که این خود هنوز جای سؤال است. این استاد دانشگاه گفت: به هر حال ۹۵ درصد از مرجان‌های اطراف خارک و ۳۰ درصد از مرجان‌های قشم کاملاً از بین رفته‌اند. پس سازمان محیط زیست باید برای حفظ مرجان‌ها چاره اساسی‌تری را بیاندیشد.^۱

درخواست جمعی از استادان دانشگاه‌ها برای ایجاد وزارت منابع طبیعی و محیط زیست

جمعی از استادان دانشکده منابع طبیعی دانشگاه صنعتی اصفهان اقدام به تهیه نامه‌ای برای برخی از مسئولان کردند و پیشنهاد ایجاد وزارت منابع طبیعی و محیط زیست

1. Ibid.

را برای آنها ارسال کرده‌اند. آثار بی‌توجهی به منابع طبیعی به‌صورت فرسایش و افت حاصلخیزی منابع خاک، کاهش کمی و کیفی منابع آب، خشکسالی، وقوع سیل و مانند اینها در جای‌جای آن می‌توان مشاهده کرد. این واقعیت‌ها نشان می‌دهد که علاقه و احساس مردم و همچنین تلاش برنامه‌ریزان و مسئولان کشور به توسعه صنعتی، شهری و کشاورزی، با اصول توسعه پایدار و دانش‌بنیان همخوانی ندارد. بودجه‌های حاصل از فروش نفت به توسعه ناپایدار اختصاص داده می‌شود اختصاص بودجه‌های حاصل از فروش نفت به برنامه‌های توسعه ناپایدار و افزایش سالیانه آن، سبب بارگذاری بیش از حد بر منابع طبیعی شده که پیامد ناگوار آن به‌صورت کاهش سطح جنگل‌ها و مراتع فرسایش خاک، خشک شدن رودخانه‌ها، افت شدید سطح آب‌های زیرزمینی (نشت زمین) شده است.

برای نمونه سدسازی‌های بی‌مورد با هزینه‌های هنگفت (به‌عنوان شاخص توسعه‌یافتگی) و فراهم کردن شرایط برای تبدیل جنگل‌ها و مراتع بالادست سدها به زمین کشاورزی و محروم شدن زمین‌های پایین‌دست از آب، علاوه بر افت شدید سطح آب‌های زیرزمینی حوضه، باعث خشک شدن رودخانه‌هایی شده که خود منشاء آبادانی و پیشرفت در دشت‌های حاصلخیز میانی و پایاب حوضه‌ها بوده‌اند.

افت سطح آب‌های زیرزمینی، خشک شدن تالاب‌ها، تخریب پوشش گیاهی همسایگان غربی کشور ما ناشی از ایجاد چندین سد و مدیریت غیراصولی منابع طبیعی در این کشورهاست که یکی از پیامدهای آن به‌صورت بحران ایجاد و انتشار گردوغبار به کشور ما نیز رسیده و عامل مهمی برای تهدید سلامت مردم شده است. یکی از مهمترین نهادهای برنامه‌ریزی و بهره‌برداری از منابع طبیعی، وزارت جهاد

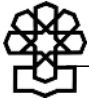
کشاورزی است. مهمترین اهداف این وزارت، افزایش کمی و کیفی هرچه بیشتر محصولات غذایی مورد نیاز کشور است.

بدیهی است توسعه کمی و ایجاد اشتغال در بخش کشاورزی به طور عمده تبدیل جنگل‌ها و مراتع به زمین‌های کشاورزی و تخلیه هرچه بیشتر و شدیدتر آب‌های زیرزمینی را به دنبال خواهد داشت. سموم شیمیایی در خاک و منابع آبی باعث بروز بیماری سرطان و ام‌اس می‌شوند توسعه کیفی در بخش کشاورزی یعنی دستیابی به بیشترین تولید در واحد سطح نیز مستلزم مصرف بیش از حد انواع کود و سموم شیمیایی است که این نیز (به علت ورود نیترات و دیگر ترکیبات ناخواسته به منابع آب و خاک و زنجیره غذایی) سبب آلودگی محیط زیست، بروز انواع بیماری‌های خطرناک (مانند سرطان و ام‌اس) و به مخاطره افتادن سلامت انسان و مجموعه محیط زیست می‌شود.

چنانچه سیاست کلی وزارت جهاد کشاورزی براساس استفاده بهینه از منابع طبیعی و نهادهای کشاورزی و متناسب با ظرفیت اکولوژیک محیط باشد، این وزارت می‌تواند به طور جدی بر مدیریت جامع و اصولی منابع طبیعی اهتمام ورزد.

از این رو در شرایط کنونی و با توجه به واقعیتی که بیان شد، مدیریت و حفاظت منابع طبیعی با اهداف وزارت جهاد کشاورزی مغایرت دارد. بدین معنی که نوع مدیریت حاکم بر بخش کشاورزی بر پایه تولید و بهره‌کشی هرچه بیشتر از سرزمین بدون توجه به اصول پایداری است درحالی که مدیریت بر منابع طبیعی مستلزم رعایت اصول اکولوژیک و پایداری است.

آنچه برای وزارت جهاد کشاورزی مهم است تأمین اصلی‌ترین مایحتاج روزانه مردم یعنی نان و گوشت و مانند آن است که البته درست و مورد تأکید مردم و

مسئولان نیز هست. اما آنچه در مدیریت جامع منابع طبیعی مد نظر است، بهره‌برداری پایدار از منابع، تولید مستمر و حفظ کیفیت محیط زندگی محیط زندگی برای نسل‌های فعلی و آینده است.

براین اساس، قرار گرفتن تشکیلات مدیریت منابع طبیعی به صورت زیرمجموعه‌ای ضعیف در وزارت جهاد کشاورزی، به تخریب هرچه بیشتر منابع طبیعی کشور خواهد انجامید.

سازمان محیط زیست نیز یکی از زیرمجموعه‌های نهاد ریاست جمهوری است و رئیس آن سازمان زیر نظر و با توجه به افکار و مصلحت‌اندیشی رؤسای جمهور در ادوار مختلف عمل می‌کند. به طوری که مشاهده می‌شود این دستگاه مهم حاکمیتی - نظارتی به عنوان بازدارنده در فرآیند توسعه تلقی می‌شود و سعی در کنترل و محدود کردن آن می‌کند.

بدیهی است پیامدهای سوء زیستی محیطی ناشی از فعالیت‌های نادرست انسان در طبیعت که امروزه به صورت فزاینده و گسترده در حال وقوع است، هزینه‌ای هنگفت را بر میهن اسلامی تحمیل خواهد کرد و در این راستا پیوستن سازمان حفاظت محیط زیست نیز به وزارت پیشنهادی تازه تأسیس و پاسخگو بودن آن به طور جدی در برابر مجلس و مردم، امری اجتناب‌ناپذیر است.

استادان دانشگاه‌ها معتقدند که ایجاد وزارت «منابع طبیعی و محیط زیست» هیچ‌گونه بار اضافی بر دوش دولت نخواهد داشت و با انجام این کار تنها سیاستگذاری و حمایت منابع طبیعی و محیط زیست تقویت شده و به یاری خدا شرایط برای داشتن ایرانی آباد و آزاد برای امروز و فردا مهیا خواهد شد.

حفاظت و مدیریت منابع طبیعی کشور و تضمین زندگی نسل‌های آینده از طریق ایجاد وزارتخانه‌ای قوی و دانش‌محور که ملزم به پاسخگویی در برابر نمایندگان مردم باشد مسئولیتی شرعی و وجدانی است که هم‌اکنون متوجه متخصصان و تصمیم‌گیران کشور است.^۱

واگذاری مدیریت ۱۰ هزار هکتار از عرصه تالاب هامون به بخش خصوصی

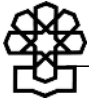
مدیرکل محیط زیست سیستان و بلوچستان با اعلام این خبر که ۱۰ هزار هکتار از اراضی تالاب هامون صابری به بخش خصوصی واگذار می‌شود، افزود: این اقدام در راستای سیاست‌های برون‌سپاری دولت و تحقق اصل چهل و چهارم قانون اساسی است. وی با اشاره به طرح مدیریتی اکولوژیک هامون گفت: در این طرح با دانشگاه زابل همکاری کردیم و این طرح در حال اجراست.

همتی در ادامه افزود: این طرح مدلهایی برای نجات تالاب هامون ارائه می‌کند و وظایف دستگاه‌های مختلف را در ارتباط با تالاب هامون مشخص می‌کند.

مدیرکل اداره محیط زیست سیستان و بلوچستان با بیان اینکه به دنبال تهیه یک نسخه اجرایی برای تالاب هامون هستیم، تصریح کرد: طرح جامع تالاب هامون جزء مصوبات پیشنهادی در دور سوم سفر ریاست جمهوری به تصویب خواهد رسید.

همتی هدف از انجام این طرح را حفاظت بیشتر تالاب دانست و گفت: قطعاتی از تالاب هامون با واگذاری به بخش خصوصی تحت حفاظت ویژه و قرق اختصاصی قرار می‌گیرد. وی در ادامه متذکر شد: با هماهنگی اداره منابع طبیعی تعادل دام و

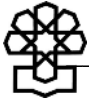
1. Ibid.

مراعات را ایجاد کرده و به صورت ویژه اجازه ورود دام را نمی‌دهیم و هرگونه ترددی را در آن محدود منع می‌کنیم. همتی اظهار داشت: در همین راستا، تمام مسیرهای ورودی آب به تالاب هامون صابری لایروبی می‌شود و اعتبارات لازم را اخذ کردیم. وی تأکید کرد: لایروبی تمام مسیرهای ورودی آب به تالاب هامون به ویژه تالاب هامون صابری در برنامه‌های ما قرار دارد.

جدول ۱. همایش‌های زیست‌محیطی برپا شده در ماه‌های اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۱۰

تاریخ برگزاری	کشور - شهر	عنوان
۱۳-۱۱ اکتبر	آمریکا - کالیفرنیا	هیدرولوژی
۱۵-۱۱ اکتبر	فیلیپین	آب: بحران و گزینه‌ها
۱۰-۹ اکتبر	هند - گجرات	دیدگاه میان‌رشته‌ای در علوم زیست‌محیطی
۱۶-۱۵ اکتبر	هند - پنجاب	کنفرانس بین‌المللی چالش‌های زیست‌محیطی
۱۷-۱۴ اکتبر	لتونی - ریگا	محیط زیست و انرژی
۱۹-۱۸ اکتبر	چین	سومین کنفرانس بین‌المللی محیط زیست و علوم کامپیوتر
۲۱ اکتبر	انگلیس - لندن	مدیریت آب
۲۸-۲۵ اکتبر	هند - حیدرآباد	دومین کنفرانس مدیریت محیط زیست
۲۹-۲۷ اکتبر	هند - دهلی	کنفرانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر
۳۰-۲۹ اکتبر	هند	تکنولوژی‌هایی برای محیط زیست پایدار
۵-۳ نوامبر	تایلند - بانکوک	کنفرانس جهانی مالیات زیست‌محیطی
۶-۴ نوامبر	ترکیه - ترابوزان	اولین سمپوزیوم محیط زیست و جنگل
۶-۴ نوامبر	پرتغال	بهبودی محیط زیست
۷-۵ نوامبر	تونس	کنگره بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر
۱۱-۸ نوامبر	ایتالیا - ونیز	سومین سمپوزیوم تولید انرژی از بیوماس و زیاله
۳-۱ نوامبر	اردن - امان	اولین کنفرانس بین‌المللی تکنولوژی و مدیریت محیط زیست

تاریخ برگزاری	کشور - شهر	عنوان
۱۵ نوامبر	اسپانیا - والنسیا	نمایشگاه بین‌المللی آب، خاک، آب، زباله و تکنولوژی‌ها و خدمات مرتبط
۲۲-۲۴ نوامبر	امارات متحده عربی - دبی	توریسم سبز
۳۰ نوامبر تا ۳ دسامبر	فرانسه - لیون	نمایشگاه بین‌المللی تکنولوژی آب، هوا، صدا و زباله
۸-۱۱ دسامبر	اندونزی - جاکارتا	تکنولوژی محیط زیست
۹-۱۲ دسامبر	هند - حیدرآباد	مدیریت ضایعات
۱۴-۱۶ دسامبر	آمریکا - اورلاندو	نمایشگاه بین‌المللی تولید انرژی

منابع و مآخذ

۱. خبرگزاری‌های داخلی.

2. <http://www.bvents.com/>
3. www.pardissabz.com
4. <http://www.conferencealerts.com/environment.htm>
5. <http://www.bvents.com/>
6. www.pardissabz.com
7. <http://www.tradefairdates.com/>
8. <http://www.conferencealerts.com/environment.htm>
9. www.pardissabz.com

تاریخ برگزاری	کشور - شهر	عنوان
۱۶-۱۷ نوامبر	پرتغال	کنفرانس بین‌المللی منابع دریایی
۱۵-۱۹ نوامبر	آفریقای جنوبی	توریسم پایدار
۱۷-۱۹ نوامبر	فیلیپین	کنفرانس بین‌المللی تنوع زیستی و تغییرات آب‌وهوایی
۱۹-۲۱ نوامبر	اوگاندا	کنفرانس بین‌المللی توسعه پایدار
۲۴-۲۶ نوامبر	ایتالیا	ششمین کنفرانس بین‌المللی مهندسی علوم زیست‌محیطی
۲۶-۲۷ نوامبر	سريلانكا - کومبو	پانزدهمین سمپوزیوم بین‌المللی محیط زیست و جنگل
۲۶-۲۸ نوامبر	سريلانكا - کومبو	کنفرانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر در کشورهای توسعه‌یافته
۵-۷ دسامبر	هند	دومین کنفرانس بین‌المللی تغییرات آب‌وهوا، مدیریت پایدار منابع طبیعی
۸-۱۱ دسامبر	هند	چهارمین کنفرانس بین‌المللی کارخانه‌ها و آلودگی زیست‌محیطی
۱۳-۱۵ دسامبر	مالزی - کوالالامپور	کنفرانس بین‌المللی محیط زیست
۲۸-۳۰ دسامبر	چین - هنگ کنگ	کنفرانس بین‌المللی بیولوژی، محیط زیست و شیمی

جدول ۲. نمایشگاه‌های زیست محیطی ماه‌های اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۱۰

تاریخ برگزاری	کشور - شهر	عنوان
۲-۶ اکتبر	آمریکا	کیفیت آب
۲-۶ اکتبر	عربستان - جدّه	آب
۱۲-۱۴ اکتبر	صربستان - بلگراد	انرژی
۱۳-۱۵ اکتبر	صربستان - بلگراد	نمایشگاه بین‌المللی حفاظت محیط زیست
۲۸-۳۰ اکتبر	آمریکا	تجهیزات و صنعت سبز
۲-۴ نوامبر	سنگاپور	نمایشگاه انرژی‌های پاک
۳-۶ نوامبر	هنگ کنگ	نمایشگاه بین‌المللی حفاظت محیط زیست
۳-۶ نوامبر	ایتالیا	تکنولوژی سبز و سبک زندگی جدید
۳-۶ نوامبر	هنگ کنگ	نمایشگاه بین‌المللی حفاظت محیط زیست
۹-۱۳ نوامبر	چین - شانگهای	تکنولوژی حفاظت محیط زیست

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۰۴۴۷

عنوان گزارش: خبرنامه محیط زیست (۳)

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه کشاورزی و منابع طبیعی)

تهیه و تدوین کنندگان: سعید مقیسه، الهه سلیمانی

ناظر علمی: محسن صمدی

متقاضی: فراکسیون محیط زیست و توسعه پایدار

ویراستار تخصصی: الهه سلیمانی

سر ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. محیط زیست

۲. منابع طبیعی

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۸/۳